

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Filipa Dienstbiera, soudce JUDr. Tomáše Langáška a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Baroňové v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, sídlem Masarykova 427/31, Brno, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 2. 2020, č. j. 7450/20/5100-41456-700636, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 22. 9. 2020, č. j. 59 Af 24/2020 - 40,

t a k t o :

- I.** Návrh žalobce na ustanovení zástupce **s e z a m í t á .**
- II.** Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- III.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci (dále jen „krajský soud“) se žalobce domáhal zrušení a vyslovení nicotnosti rozhodnutí ze dne 24. 2. 2020, č. j. 7450/20/5100-41456-700636, kterým žalovaný zamítl odvolání žalobce a potvrdil prvostupňová rozhodnutí Finančního úřadu pro Liberecký kraj ze dne 10. 9. 2019, č. j. 1269492/19/2607-00540-607648, č. j. 1269658/19/2607-00540-607648 a č. j. 1269766/19/2607-00540-607648, o zřízení zástavního práva k nemovitým věcem ve vlastnictví žalobce. Žalobce

v řízení před krajským soudem požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Krajský soud v záhlaví označeným usnesením žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl. Dospěl k závěru, že v daném případě nebyly splněny podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků (a tedy ani pro ustanovení zástupce), neboť údaje poskytnuté žalobcem nebyly úplné a neposkytly ucelený přehled o jeho majetkové situaci. Z údajů uvedených žalobcem v prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech vyplynulo, že žalobce má majetek větší hodnoty, žalobce však neuvedl, o jaký konkrétní majetek se jedná. Z jeho tvrzení dále vyplynulo, že s tímto majetkem nemůže volně disponovat pro pokračující exekuce, avšak soudu nesdělil a nedoložil, v jakém rozsahu a pro jaké dluhy je majetek výkonem rozhodnutí nebo exekucí postižen.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení krajského soudu kasační stížnost. Namítal, že krajský soud hrubě a účelově zkreslil rozhodný skutkový i právní stav věci, k čemuž se stěžovatel neměl možnost vyjádřit. Stěžovateli tak byla upřena ochrana jeho práv. Krajský soud se nezabýval posouzením věci samé, přestože žaloba byla podána řádně, důvodně a včas. Žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů byla dle stěžovatele doložena rozhodnými údaji. Stěžovatel v kasační stížnosti navrhl zrušení napadeného usnesení a požádal o přiznání osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů. Současně navrhl, aby kasační stížnosti byl přiznán odkladný účinek.

[4] Žalovaný práva vyjádřit se k podané kasační stížnosti nevyužil.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve k otázce zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost a splnění podmínky dle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), spočívající v povinném zastoupení stěžovatele advokátem, připomíná, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu, s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí, nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že nyní napadené usnesení je právě takovým procesním usnesením, jímž se řízení o žalobě před krajským soudem nekončí, stěžovateli povinnost zaplatit soudní poplatek nevznikla, a Nejvyšší správní tudíž o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti nerozhodoval.

[6] Pokud se jedná o podmínku spočívající v obligatorním zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem v řízení o kasační stížnosti, z uvedeného usnesení rozšířeného senátu současně vyplývá, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Jak bylo uvedeno výše, takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení.

[7] Přesto se Nejvyšší správní soud zabýval návrhem stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, neboť ačkoli není zastoupení stěžovatele advokátem v tomto řízení obligatorní, je jisté možné. Nejvyšší správní soud však v uvedené věci neshledal, že by zastoupení

pokračování

stěžovatele bylo nezbytně třeba k ochraně jeho práv v řízení o kasační stížnosti. Projednávaná věc spočívající v posouzení otázky neosvobození stěžovatele od soudních poplatků a neustanovení zástupce v řízení před krajským soudem je jednoduché povahy, a byť je kasační stížnost formulována stručně, je projednatelná a Nejvyšší správní soud o ní může bez dalšího (na základě podkladů obsažených v předloženém soudním spisu) rozhodnout. Nejvyšší správní soud proto návrh stěžovatele na ustanovení zástupce výrokem I. zamítl.

[8] Nejvyšší správní soud poté přistoupil k věcnému posouzení kasační stížnosti a dospěl k závěru, že není důvodná.

[9] Z předloženého soudního spisu vyplynulo, že krajský soud usnesením ze dne 13. 7. 2020, č. j. 59 Af 24/2020 - 22, vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku v celkové výši 4 000 Kč (za podanou žalobu a návrh na přiznání odkladného účinku žaloby). Stěžovatel následně podáním ze dne 11. 8. 2020 požádal krajský soud o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Usnesením ze dne 24. 8. 2020, č. j. 59 Af 24/2020 - 28, krajský soud vyzval stěžovatele k vyplnění prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech a k uvedení konkrétních důvodů, proč je třeba k ochraně jeho práv ustanovení zástupce z řad advokátů.

[10] Dne 11. 9. 2020 stěžovatel krajskému soudu zaslal přípis spolu s vyplněným formulářem, v němž uvedl, že je zaměstnán, avšak žádné příjmy ze zaměstnání nemá, jelikož je v dočasné pracovní neschopnosti. Nemocenské dávky mu dosud nebyly vyplaceny. Stěžovatel dále vyplnil, že nemá žádný majetek větší hodnoty, který by mohl být zpeněžen a který by mohl být použit k úhradě soudních poplatků, neboť veškerý tento majetek je nezákonně obstaven a je na něj nařízena exekuce. Z těchto důvodů nemůže se svým majetkem volně disponovat, a proto jej do prohlášení ani neuvedl. Žalobce také sdělil, že jeho manželka pobírá plný invalidní důchod, nemá žádné jiné příjmy, naopak jsou s jejím zdravotním stavem spojeny vysoké náklady. Stěžovatel v prohlášení blíže nespécifikoval ani své trvající závazky. Uvedl dluhy vůči neurčenému věřiteli ve výši cca 10 mil. Kč a vůči Finančnímu úřadu pro Ústecký kraj ve výši 82 054 Kč. Podle stěžovatele činí jeho náklady na bydlení 3 000 Kč měsíčně, náklady na stravování 9 000 Kč měsíčně a další náklady včetně léků 3 000 Kč měsíčně. Stěžovatel poukázal také na nepříznivý zdravotní stav jeho i osob jemu blízkých. K vyplněnému formuláři doložil přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 2019, rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti a potvrzení o trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény.

[11] Nejvyšší správní soud nejprve připomíná, že k tomu, aby mohl být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků, je podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky k jejich zaplacení. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře vyslovil, že „*povinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje*“ (např. již rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50). V takovém případě soud, pokud o tom byl účastník řízení řádně poučen ve smyslu § 36 odst. 1 s. ř. s., účastníku řízení osvobození od soudních poplatků nepřiznává. Soud osvobození od soudních poplatků nepřiznává ani tehdy, jsou-li údaje sdělené účastníkem řízení nevěrohodné, popř. neúplné (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88).

[12] V nyní posuzované věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že údaje, které stěžovatel uvedl v předloženém formuláři, jsou neúplné a zčásti nedostatečně prokázané, tedy nevěrohodné, a tudíž krajskému soudu neposkytly dostatečný podklad pro „rozkrytí“ stěžovatelovy majetkové a sociální situace.

[13] Předně stěžovatel prostřednictvím vyplněného formuláře ani k němu připojených listin neprokázal, z jakých prostředků hradí vyčíslené měsíční výdaje. Ve formuláři také vůbec nevyplnil majetek větší hodnoty (kterým, jak sám uvedl, disponuje), nespecifikoval jeho postižení výkonem rozhodnutí nebo exekucemi, ani podrobně a prokazatelně nevyčísлил existující závazky. Stěžovatelovo zdůvodnění, že k posouzení žádosti postačují soudu pouze jeho disponibilní příjmy (jejichž výši však, jak bylo uvedeno, neuvedl ani neprokázal) nelze přijmout. Jak správně uvedl krajský soud, je na soudu, aby posoudil a vyhodnotil, které z žadatelem poskytnutých informací a předložených důkazů jsou pro rozhodnutí o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce relevantní a které nikoli. Sám stěžovatel není oprávněn z vlastní vůle netvrdit a nedoložit některé formulářem požadované skutečnosti z důvodu, že je považuje pro posouzení svých žádostí za nadbytečné (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2020, č. j. 4 As 56/2020 - 25). Povinností stěžovatele tak bylo do prohlášení pravdivě a úplně uvést veškerý majetek větší hodnoty (byť je i předmětem výkonu rozhodnutí nebo exekuce), případně doplnit, na základě jakého rozhodnutí, jakého titulu a pro jakou výši dlužné částky s ním nemůže disponovat. Stěžovatel soudu rovněž nesdělil (natož věrohodným způsobem doložil), v jakém rozsahu a pro jaké dluhy je majetek postižen výkonem rozhodnutí nebo exekucí.

[14] Krajský soud tak nepochybil, pokud stěžovateli z výše uvedených důvodů nepřiznal podle § 36 odst. 3 s. ř. s. osvobození od soudních poplatků.

[15] Základním předpokladem k tomu, aby soud vyhověl návrhu na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 věty první s. ř. s., je, aby účastník řízení splňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků. Tento předpoklad však, jak vyplývá z výše uvedeného, v posuzované věci nebyl naplněn. Krajský soud proto rozhodl správně i o zamítnutí návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce, neboť zákonné podmínky pro vyhovění tomuto návrhu nebyly v řízení před krajským soudem splněny.

[16] Nejvyšší správní soud rovněž neshledal důvodnou námitku stěžovatele, že krajský soud jakkoli zkresloval skutkový a právní stav věci. Naopak má za to, že krajský soud vycházel z podkladů založených v soudním spise a že stěžovatel měl možnost se k nim vyjádřit, což také aktivně činil (viz jeho přípisy založené na č. l. 24 a 30 spisu krajského soudu).

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[18] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce), který nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

pokračování

[19] Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti věcně bez zbytečného prodlení, již samostatně nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, ani stěžovatele nevyzýval k doplnění důvodů tohoto návrhu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. listopadu 2020

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu